

Înțelepciune
..... pentru

o viață împlinită

Înțelepciune

..... pentru

o viață împlinită

Învățăături practice din Proverbe

BILL HYBELS

include întrebări pentru meditare și discuție

Traducere de Ruben Bucoiu

 CASACĂRȚII

Oradea, 2017

Copyright © 1998 by Bill Hybels

Ediția originală a cărții a fost publicată în limba engleză cu titlul *Making life work*, de Bill Hybels.

Publicată în 1998 de InterVarsity Press, P.O. Box 1400, Downers Grove, IL 60515-1426, SUA.

Tradusă cu permisiune.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Citatele biblice au fost preluate din versiunea Bibliei în limba română, traducerea Dumitru Cornilescu (VDCC), cu excepția celor precizate.

Alte traduceri folosite:

BSS – Biblia Sfântului Sinod

NTR – Noua traducere în limba română

Înțelepciune pentru o viață împlinită

de Bill Hybels

Copyright © 2016 Casa Cărții

OP 2, CP 30,

410670, Oradea

Tel./Fax: 0259-469 057; 0359-800761; 0728-874975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HYBELS, BILL**

Înțelepciune pentru o viață împlinită :
învățăturile practice din Proverbe / Bill Hybels ;
trad.: Ruben Bucoiu. - Oradea: Casa Cărții, 2017
ISBN 978-606-732-071-8

I. Bucoiu, Ruben (trad.)

2

Traducerea: Ruben Bucoiu

Editarea: Lavinia Filipaș

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259-472 640

Cuprins

Mulțumiri	7
Introducere	9
1. Urmărește Înțelepciunea.....	15
2. Ia inițiativa	33
3. Fă binele	55
4. Dezvoltă disciplina	77
5. Spune adevărul	95
6. Alege-ți cu înțelepciune prietenii	111
7. Căsătorește-te cu persoana potrivită	129
8. Întemeiază-ți o familie puternică (1).....	151
9. Întemeiază-ți o familie puternică (2).....	167
10. Cultivă compasiunea.....	181
11. Gestionează mânia.....	197
12. Începe-te în Dumnezeu în toate lucrurile.....	219
Întrebări pentru meditare și discuție	237

Mulțumiri

Soția mea, Lynne, redefinește cuvântul *editor*. Ea a trăit cu textul acestei cărți, s-a aplecat asupra lui, s-a rugat pentru el. Faptul că mesajul acestei cărți poate fi înțeles în formă scrisă i se datorează ei.

Asistenta mea, Jean Blount, face ca viața mea de zi cu zi să fie eficientă. Lucrarea ei o face pe a mea posibilă. Mulțumesc, Jean.

Cartea aceasta a necesitat câteva intervenții eroice de ultim-minut din partea unor prieteni dragi: Greg și Corinne Ferguson, Laurie Pederson și Janice Yarosh. Vă sunt dator, prieteni!

În cele din urmă, congregația de la Willow Creek a dovedit un entuziasm enorm atunci când au auzit conținutul cărții predicat. Nu cunosc niciun alt pastor care să fie atât de îndatorat familiei bisericii lui cum sunt eu față de Willow.

Introducere

Unele momente rămân pentru totdeauna în conștiința noastră. Așa este și momentul în care s-a născut această carte. După o cursă istovitoare de zece luni în care am fost plecat în cincisprezece țări și am participat la nenumărate conferințe – pe lângă provocările săptămânale ale conducerii bisericii Willow Creek – am ajuns în cele din urmă la căsuța familiei noastre de pe țărmul de sud al Lacului Michigan unde mi-am petrecut vacanța de vară. Acolo, departe de tensiunea și de neîntreruptele solicitări ale lucrării, mi-am putut reîncărca bateriile și mi-am recalibrat busola interioară. Am putut, de asemenea, să mă destind navigând bărci de curse, pasiunea mea, precum și să mă reconectez cu familia și prietenii.

Într-o dimineață, devreme, mi-am luat Biblia și carnețelul spiralat și m-am dus să petrec un timp de reîmprospătare spirituală, așa cum am făcut aproape în fiecare dimineață în ultimii cincisprezece ani. Nerăbdător să citesc Scriptura fără să simt presiunea pregătirii prediciei, am frunzărit paginile Bibliei până am nimerit în cartea Proverbe. *Hmm. Aceasta mi-e îndeajuns pentru astăzi*, m-am gândit.

Câtă naivitate din partea mea.

Privind peste apele învăluite de ceață ale Lacului Michigan, am început să citesc cartea Proverbe; nu m-am oprit până când nu am terminat toate cele treizeci și unu de capitole. După ce am închis Biblia în dimineața aceea, am știut că am avut parte de o „experiență cu Dumnezeu.”

Mi-am deschis jurnalul și am scris frenetic în el în următoarea jumătate de oră. Am descoperit în ziua aceea la ce subiect vrea Dumnezeu să mă concentrez în studiul personal pe parcursul următoarelor săptămâni. Am știut în ziua aceea că înțelepciunea

Proverbelor îmi va provoca inima și mintea la un nivel mult mai adânc decât înainte. Am avut și straniul sentiment că Dumnezeu va dori ca adevărurile pe care le-am descoperit în această carte incredibilă a Vechiului Testament să influențeze un număr mult mai mare de oameni, nu doar pe mine.

Până ce mi-am strâns Biblia și jurnalul, soarele era sus pe cer și ceața a făcut loc zilei senine. Schimbările meteorologice din acele câteva ore s-au potrivit cu claritatea din ce în ce mai mare a gândurilor mele cu privire la cartea Proverbe; am simțit că înțelepciunea ei va fi decisivă în viața mea și a bisericii pe care o conduc. Am avut dreptate.

După câteva luni, la întâlnirile de la sfârșit de săptămână de la Willow Creek, am început o serie de mesaje din cartea Proverbe. Nu mi-a trecut prin minte atunci când am început seria aceasta de mesaje că se va bucura de o mai mare reacție din partea oamenilor decât orice altă serie de predici din istoria celor douăzeci și trei de ani ai bisericii noastre. Sute de oameni au venit să ne spună, mie sau celorlalți membri din conducerea bisericii, despre impactul extraordinar pe care sfaturile practice ale cărții Proverbe îl are asupra vieții lor de zi cu zi. Mulți alții au trimis scrisori în care au detaliat schimbările stilului de viață și deciziile spirituale la care au fost îndemnați de mesajele săptămânale. La un moment dat, am încercat să închei seria de mesaje, dar după ce biserica s-a împotrivit vârtos, am mai prelungit-o cu câteva săptămâni.

De ce a fost cartea așa de convingătoare? De ce a atins un punct sensibil în atât de mulți oameni? Cred că totul se reduce la natura practică a cărții Proverbe care le-a vorbit oamenilor cu privire la acțiunile și deciziile lor zilnice. În multe și variate moduri cartea a trâmbițat un mesaj care i-a prins: puneți în practică înțelepciunea lui Dumnezeu.

Este remarcabilă unitatea mesajului pe care îl are cartea aceasta atât de variată, ținând cont de faptul că majoritatea cărturarilor biblici consideră că ea reprezintă o colecție de zicale scrise de diferiți oameni înțelepți. Inițial, colecția a fost întocmită în

timpul perioadei din istoria poporului Israel în care acesta a fost condus de regi, câteva sute de ani înainte de nașterea lui Hristos. De fapt, multe dintre cele mai mult de cinci sute de proverbe îi sunt atribuite regelui Solomon, care a fost considerat de-a lungul timpului, de multe dintre mințile luminate, drept cel mai înțelept om care a trăit vreodată. (Ca să ne fie mai simplu, mă voi referi uneori la autorul cărții Proverbe folosind singularul; cu toate acestea, vă rog să înțelegeți că mă refer de fapt la un grup de autori înțelepți.)

Cartea Proverbe nu a fost scrisă ca o carte a promisiunilor sau a regulilor rigide pe care le are viața. După cum spune introducerea acestei cărți în *The Student Bible*: „Orice om care are minte poate găsi excepții de la generalizările Proverbelor. De exemplu, Proverbe 28:19 spune că «cine își lucrează câmpul are belșug de pâine, dar cine aleargă după lucruri de nimic are belșug de sărăcie.» Cu toate acestea, fermierii care lucrează din greu sărăcesc atunci când este secetă, și visătorii câștigă 10 milioane de dolari la loterie. *Cartea Proverbe ne arată care sunt tiparele după care se desfășoară viața de cele mai multe ori. Te poți îngrijora cu privire la excepție după ce ai învățat regula. Încearcă să trăiești potrivit excepției și vei cocheta cu dezastrul. Regula este că cei evlavioși, morali, harnici și înțelepți vor culege multe răsplătiri*” (p. 561, s.a.).

Proverbele au fost scrise în forma poetică a culturii evreiești din acele zile. Multe dintre ele sunt scrise în perechi (o pereche de versuri succesive) care afirmă un lucru, iar apoi îl repetă într-o formă puțin diferită, ca în 8:10: „Primiți mai degrabă învățăturile mele decât argintul și mai degrabă știința decât aurul scump.” Sau 9:9: „Dă înțeleptului, și se va face și mai înțelept; învață pe cel neprihănit, și va învăța și mai mult!”

Uneori scriitorul evidențiază ce vrea să spună punând lucrurile în contrast, ca aici: „Nu mustra pe cel batjocoritor, ca să nu te urască; mustra pe cel înțelept, și el te va iubi” (9:8). Sau: „Unul care dă cu mână largă ajunge mai bogat; pe când altul care economisește prea mult nu face decât să sărăcească” (11:24).

Cu limbajul lor bogat și colorat, anumite proverbe creează imagini folosind cuvinte foarte expresive. „După cum cărbunele face jărătic și lemnul foc, tot așa și omul gâlcevitor aprinde cearta” (26:21). Poți vizualiza ușurința cu care o persoană căreia îi place să se certe stârnește emoțiile celorlalți – e la fel de ușor ca aruncatul lemnului uscate în flăcările focului. Sau să ne uităm la proverbul acesta: „Ca un leu care răcnește și ca un urs flămând, așa este cel rău care stăpânește peste un popor sărac” (28:15). Nu putem privi imaginea creată de aceste cuvinte și să nu știm cu exactitate ce simte Dumnezeu față de cei puternici care profită de cei slabi.

Pe de altă parte, unele proverbe sunt atât de simple și de clare că aproape trecem pe lângă ele – deși nu ar trebui. Observați proverbul acesta: „Nu te chinui ca să te îmbogățești, nu-ți pune priceperea în aceasta” (23:4). Nu este nimic extravagant în acest verset, dar gândiți-vă la cât de mulți oameni și-au distrus viețile (fără să menționăm familiile lor) ignorând înțelepciunea aceasta simplă pe care o conține versetul.

Sau ce spuneți de proverbul acesta? „O inimă liniștită este viața trupului, dar pizma este putrezirea oaselor” (14:30). Un cuvânt așa de scurt, aproape neobservabil – *pizma* (*invidia*) – dar care are puterea de a ne distruge din interior.

Cartea Proverbe are de asemenea și un simț al umorului. „Binecuvântarea aproapelui cu glas tare dis-de-diminează este privită ca un blestem” (27:14). Imaginează-ți că ești în dormitorul de la facultate. Colegii de cameră petrec până spre dimineață în noaptea de vineri. Crezi că vor aprecia salutul tău vesel de la ora 6 sâmbătă dimineața? Cartea Proverbe îți spune cum stă treaba!

În ciuda eleganței ei poetice, cartea Proverbe rareori te ia pe ocolite. „Poate cineva să ia foc în sân fără să i se aprindă hainele? Sau poate merge cineva pe cărbuni aprinși fără să-i ardă picioarele? Tot așa este și cu cel ce se duce la nevasta aproapelui său: oricine se atinge de ea nu va rămâne nepedepsit” (6:27–29). Ei bine, pare destul de clar! Dar versetul acesta? „Calcă rar în casa aproapelui tău, ca să nu se sature de tine și să te urască” (25:17).

Ei, asta-i bună! Mai bine să nu depășim timpul în care suntem bine-veniți.

Uneori, scriitorul abordează subiecte neașteptate: „Cel neprihănit se îndură de vite, dar inima celui rău este fără milă” (12:10). Cine s-ar fi gândit că felul în care ne purtăm cu animalele de casă demască adevăratul nostru caracter?

Unele proverbe aduc speranță în vremuri de încercare. „Cel rău este doborât de răutatea lui, dar cel neprihănit chiar și la moarte trage nădejde” (14:32). „Cum trece vârtejul, așa piere cel rău, dar cel neprihănit are temelii veșnice” (10:25).

Altele ne dau de gândit, sondând dedesubturile vieții. „De multe ori, chiar în mijlocul râsului inima poate fi mâhnită și bucuria poate sfârși prin necaz” (14:13). „Sfaturile în inima omului sunt ca niște ape adânci, dar omul priceput știe să scoată din ele” (20:5).

De-a lungul săptămânilor în care am predicat seria aceasta de mesaje, înțelepciunea pătrunzătoare a acestei cărți scrisă de un grup de scriitori evrei din vechime, acum mai bine de 2500 de ani, a cucerit inima bisericii noastre. Mii de oameni s-au îndrăgostit de poezia practică din acest fragment bogat și variat al Cuvântului lui Dumnezeu. Singurul mod în care pot descrie sentimentul general care a cuprins congregația noastră în ultima săptămână în care am predicat din seria aceasta de mesaje e să spun că am conștientizat cu toții că ne aflăm la sfârșitul unei perioade în care Dumnezeu Și-a turnat harul în mesajele transmise. Am simțit un fel de amestec straniu de exaltare și tristețe.

Atunci când a apărut ideea de a aduna într-o carte seria aceasta de mesaje din cartea Proverbe, nu m-am putut abține să nu mă gândesc la dimineața aceea de vară petrecută lângă lac, când Dumnezeu a mișcat așa de tare inima mea. Desigur! Poate că El a avut în minte o carte încă de la început – dar, ce-am știut eu, cu viziunea și credința mea limitate?

Acum, datorită oamenilor minunați de la InterVarsity Press putem împărtăși experiența care pe mine personal m-a fascinat și care a atins într-o măsură așa de mare biserica noastră.

Rugăciunea mea este ca pe măsură ce citești cartea aceasta să experimentezi și tu momentul acela „dumnezeiesc” – un moment al descoperirii care va opri timpul în loc, îți va schimba inima, de care îți vei aduce aminte multă vreme și care va fi sărbătorit ca moment de răscruce în aventura deja începută a umblării tale cu Dumnezeuul nostru măreț.

1

Urmărește Înțelepciunea

Cine ar fi bănuțit că o serie de cărți „...pentru începători”* se va vinde în mai mult de treizeci și cinci de milioane de exemplare? Cărțile acestea de autoeducație au fost cumpărate de către oameni ca tine și ca mine care își doresc să știe mai multe despre un anumit subiect. Cuprinzând peste o sută de titluri, seria aceasta pune sfatul expertului la îndemâna oricui. Observați câteva dintre titluri: *Observarea păsărilor pentru începători*, *Petrecerile Cocktail pentru începători*, *Desertul pentru începători*, *Pescuitul pentru începători*, *Investițiile pentru începători*, *Internetul pentru începători*, *Dreptul pentru începători*, *Educație parentală pentru începători*, *Sportul nautic pentru începători*, *ba chiar*, *Sexul pentru începători*.

De ce s-a pliat seria aceasta așa de bine pe dorința oamenilor de a învăța? Unul dintre clienții mulțumiți a declarat: „Le cumpăr pentru că elimină descurajarea din procesul de învățare. Indiferent de subiectul abordat, îl enunță în termeni simpli. Transformă lucrurile complexe în lucruri inteligibile, astfel încât și o persoană obișnuită ca mine le poate pricepe.”

* Este vorba despre celebra serie „...for Dummies”, din care unele titluri au fost traduse în românește sub denumirea „...pentru to(n)ți” (n.tr.).

Același lucru poate fi spus despre cartea Proverbe. În ea neprețuita și veșnica înțelepciune a lui Dumnezeu însuși este făcută accesibilă și inteligibilă oamenilor obișnuiți ca tine și ca mine. Înțelegerea înțelepciunii pe care o cuprinde nu necesită vreo diplomă de seminar; cartea conține puțini termeni teologici care pot crea confuzie. Cea mai practică dintre cărțile Bibliei, cartea Proverbe așază adevărurile valabile pentru viața de zi cu zi pe raftul de jos în așa fel încât să putem ajunge cu toții la ele.

Doar câteva dintre proverbe se încadrează în categoria promisiunilor; mai degrabă ele ne spun cum funcționează viața. Unul dintre lucrurile pe care îl afirmă clar este că, în general vorbind, oamenii care sunt evlavioși, morali, harnici și înțelepți vor culege multe răsplătiri. De unde știau scriitorii cărții lucrul acesta? L-au învățat din experiența vieții. Și ei au fost oameni supuși greșelilor așa ca tine și ca mine, care au umblat cu Dumnezeu și au urmărit înțelepciunea Lui, care au făcut uneori gafe și au învățat greu unele lecții, care au observat succesele și eșecurile celorlalți și au lăsat scris ceea ce au descoperit ca să împărtășească și cu ceilalți.

Mai presus de orice, Proverbe este o carte practică. „Toamna, leneșul nu ară; la secerat, ar vrea să strângă roade, dar nu este nimic” (20:4). Nu ari, nu mănânci. Există vreun dubiu? „Cumpăna înșelătoare este urâtă Domnului, dar cântăreala dreaptă Îi este plăcută” (11:1). Domnul urăște înșelătoria și iubește onestitatea. E ceva neclar?

Dar ce ziceți de pasajul acesta ca dovadă a faptului că vechea înțelepciune a cărții Proverbe este în strânsă legătură cu lumea reală: „Ale cui sunt vaietele? Ale cui sunt oftările? Ale cui sunt neînțelegerile? Ale cui sunt plângerile? Ale cui sunt rănirile fără pricină? Ai cui sunt ochii roșii? Ale celor ce întârzie la vin și se duc să golească paharul cu vin amestecat. Nu te uita la vin când curge roșu și face mărgăritare în pahar; el alunecă ușor, dar pe urmă ca un șarpe mușcă și înțeapă ca un basilisc. Ochii și se vor uita după femeile altora și inima îți va vorbi prostii. Vei fi ca un om culcat în mijlocul mării, ca un om culcat pe vârful

unui catarg. «M-a lovit..., dar nu mă doare!... M-a bătut..., dar nu simt nimic! Când mă voi trezi? Mai vreau vin!» (23:29–35).

Proverbe este o carte fascinantă și plină de putere. După cum sugerează introducerea, unde putem găsi în altă parte o scriere care să fie poetică și cu toate acestea practică, cu umor și totuși de ajutor, directă și totuși profundă? Unde în altă parte putem găsi înțelepciunea lui Dumnezeu comprimată în câteva fraze concise, plăcute urechilor noastre, care ne pun mintea la lucru și care ne satisfac sufletele?

Valoarea cărții Proverbe pentru tine

Ce este înțelepciunea? Înțelepciunea reprezintă o îmbinare a ceea ce este adevărat și corect cu o judecată sănătoasă. Sub umbrela aceasta a conceptului biblic despre înțelepciune se potrivesc și alte cuvinte precum discernământul, cumpătarea, prudența și raționalitatea. Poate că nu sunt niște cuvinte foarte pompoase, însă sunt cuvinte pe care poți clădi o viață.

Primele nouă capitole ale cărții Proverbe formează o introducere pentru următoarele douăzeci și două de capitole și prezintă mesajul central al cărții Proverbe, care este acesta: urmărește înțelepciunea. Introducerea este scrisă în tonurile calde ale vocii tatălui care dă instrucțiuni fiilor lui și care pledează elocvent pentru un angajament de o viață în căutarea înțelepciunii.

„Ascultați, fiilor, învățătura unui tată și luați aminte... Nu lepădați învățătura mea... Dobândește înțelepciune, dobândește pricepere... Nu părăsi înțelepciunea... Iată începutul înțelepciunii: Dobândește înțelepciunea și, cu tot ce ai, dobândește priceperea... Ascultă, fiule, primește cuvintele mele... Eu îți arăt calea înțelepciunii” (4:1–11).

Verset după verset, tatăl își îndeamnă fiii să caute înțelepciunea – și apoi le spune și de ce. Pentru că merită. „Ferice”, scrie el, „de omul care găsește înțelepciunea și de omul care capătă pricepere! Căci câștigul pe care-l aduce ea este mai bun decât al argintului, și venitul adus de ea este mai de preț decât aurul; ea este mai de preț decât mărgăritarele și toate comorile tale nu se

pot asemui cu ea. În dreapta ei este o viață lungă; în stânga ei, bogăție și slavă. Căile ei sunt niște căi plăcute și toate cărările ei sunt niște cărări pașnice. Ea este un pom de viață pentru cei ce o apucă, și cei ce o au sunt fericiți” (3:13–18).

Potrivit acestui tată înțelept, cei care își ordonează viața în jurul scopului de a dobândi înțelepciunea vor fi răsplătiți cu mult peste orice își pot ei imagina. Crezi că îți dorești argint? Înțelepciunea este mai bună. Crezi că ceea ce vrei e aur? Înțelepciunea este mai bună. Crezi că ceea ce-ți dorești este faimă, bogăție, realizări, putere? Înțelepciunea este mai bună. Nimic din ceea ce-ți dorești nu se poate compara cu ea!

Gândește-te la oamenii pe care-i cunoști. Cunoști părinți înțelepți, tați și mame care dau dovadă de o gândire sănătoasă în felul în care își trăiesc viețile și își cresc copiii? Cunoști tați care știu când să încurajeze și când să dojenească, când să se poarte cu delicatețe și când să corecteze cu fermitate? Cunoști mame care știu când să ofere sfat și când să stea doar să asculte, când să învețe și când să-și lase copiii să învețe din consecințele faptelor lor? Acum încearcă să stabilești valoarea acestor abordări înțelepte. Cât valorează ele? Cât de valoroase sunt ele pentru fiii și fiicele care se confruntă cu provocările secolului XXI?

Cunosc mulți oameni deștepți și harnici care se confruntă cu o sumedenie de dificultăți în viață pentru că au fost crescuți de părinți neînțelepți care nu i-au învățat cum merg lucrurile în viață. Cunosc mulți alții care trăiesc vieți împlinite și productive. Adesea ei spun: „Am crescut într-o casă cu o mamă și un tată înțelepți.” Nu poți pune un preț moștenirii pe care o lasă astfel de părinți. Copiii care au crescut având parte de acest dar sunt absolut de acord cu Proverbe 17:6, care spune: „Părinții sunt slava copiilor lor.”

Să privim lucrurile și din cealaltă perspectivă. Ce preț ar putea stabili un părinte pentru faptul de a avea copii care în cele din urmă umblă pe căile înțelepciunii, care știu cum să se poarte în situații conflictuale, care tratează cu maturitate relațiile și care sunt prudenți în cheltuirea banilor? E ceva de o valoare

inestimabilă. După cum citim în Proverbe 15:20: „Un fiu înțelept este bucuria tatălui său” – precum și a mamei lui.

Sau să luăm în considerare și locul de muncă. Din nou și din nou am văzut impactul pozitiv pe care îl are urmărirea înțelepciunii. Cunosco oameni care nu au nici talente evidente, nici recomandări excepționale, nici personalități carismatice, dar care, cu toate acestea, au ajuns în poziții de importanță strategică pe piața economică, în guvern, în mediul academic, în sectorul non-profit și în biserică. Oamenii aceștia au obținut respect și poziții de responsabilitate dintr-un singur motiv: o lungă perioadă de timp s-au purtat cu înțelepciune la locul de muncă. În munca lor și în relațiile de serviciu, au pus în aplicare înțelepciunea din cartea Proverbe – înțelepciunea de a lua inițiativa și de a practica disciplina, înțelepciunea de a spune adevărul în dragoste, de a-și gestiona mânia și de a face bine celorlalți. Cei nesăbuiți din jurul lor care au neglijat aceste principii în cele din urmă au fost dați la o parte, dar oamenii aceștia înțelepți și-au păstrat slujba – și primesc în continuare cinstea și răsplata cuvenite.

Exact așa spune Proverbe că trebuie să se întâmple. „Dacă vezi un om iscusit în lucrul lui, acela poate sta lângă împărați, nu lângă oamenii de rând” (22:29). Aceasta înseamnă că oamenii care lucrează cu iscusință și înțelepciune o lungă perioadă de timp vor fi foarte respectați de colegii și superiorii lor și vor fi răsplătiți din plin. Repet, aceasta nu este o promisiune sau o garanție, dar în general reprezintă modul în care funcționează viața.

Din nefericire, oamenii de genul acesta devin din ce în ce mai rari. Un om de afaceri mi-a spus de curând că afacerea îi merge așa de bine, încât nu poate angaja suficient de repede vânzători care să preia toate comenzile venite către compania lui. „Singura problemă”, mi-a spus, „este că așa de mulți dintre noii vânzători se poartă ciudat.”

„Ce înțelegi prin *ciudat*”, l-am întrebat?

„Adică fac lucruri prostești și intră singuri în bucluc. Nu sunt punctuali. Nu-i sună pe cei care așteaptă să fie sunați. Nu taxează clienții la prețurile corecte. Nu-i tratează pe oameni amabil. Nu recunosc greșelile pe care le fac. Nu cooperează cu colegii lor de serviciu. Se poartă ciudat, și în cele din urmă sunt nevoit să-i concediez. Și-ar putea construi o carieră de succes. Ar putea să-și asigure stabilitate financiară și să facă economii pentru viitor. În schimb, mă obligă să îi dau afară. Nu cer mult, dar cum aș putea să le tolerez ciudătenia?”

Care era esența din nemulțumirea acestui om? „Nu găsesc suficienți oameni înțelepți.” Directorul acesta e frustrat și nedumerit. Știe cât de valoroși sunt angajații înțelepți și și-ar dori să aibă mai mulți.

Unul dintre beneficiile incomparabile pe care le aduce urmărirea înțelepciunii este că ne oferă un sistem de navigație care să ne ferească de căile imorale și de fundături. „Chibzuința va veghea asupra ta, priceperea te va păzi, ca să te scape de calea cea rea, de omul care ține cuvântări stricate; de cei ce părăsesc cărările adevărate, ca să umble pe drumuri întunecoase” (2:11–13).

Urmărirea înțelepciunii este de asemenea și un mod eficient de a investi în viitor. „Dacă o vei găsi, ai un viitor, și nu ți se va tăia nădejdea” (24:14). Ce fel de speranță pentru viitor ne oferă înțelepciunea? Fără îndoială speranța unui viitor în ceruri, dar cred, de asemenea, că și speranța unei vieți care funcționează normal... aici, astăzi, în lumea aceasta.

Iată de ce am scris această carte. Cred cu toată convingerea că înțelepciunea cărții Proverbe ne poate face viețile să meargă mai bine. Ne poate oferi sfaturi neprețuite despre sângele și autodisciplină, despre alegerea prietenilor și întâlnirea posibililor parteneri de viață, despre clădirea unei vieți de familie sănătoase, despre onorarea lui Dumnezeu cu finanțele noastre, despre purtarea de grijă față de trupurile noastre, despre creșterea spirituală, despre preocuparea față de cei săraci, despre gestionarea mâniei și despre aproape orice altă chestiune majoră a vieții.

Alegeri greșite

Scriitorii Proverbelor s-ar fi putut asemena cu prietenul meu care avea angajați „ciudați”. Și ei au fost șocați și dezgustați de oamenii care au făcut alegeri neînțelepte și și-au distrus viețile. Și nu s-au abținut în ceea ce au avut de spus despre acești oameni. Scriitorii Proverbelor afirmă că opusul înțelepciunii este nebunia și opusul omului înțelept este nebunul.

Astăzi cuvântul *nebun* se referă adesea la o persoană cu o inteligență scăzută, dar în uzanța biblică, nebunii pot avea un IQ ridicat și o reputație de succes. Ceea ce îi face nebuni este faptul că ignoră înțelepciunea lui Dumnezeu, preferând să aleagă direcțiile schimbătoare ale mulțimii sau propriile opinii imperfecte. Chiar dacă nebunii se consideră adesea deștepți – oameni care știu cum să fenteze sistemul – deșteptăciunea lor de cele mai multe ori duce la ruina lor. Predilecția lor pentru distorsionarea adevărului, lipsa lor de discernământ și disciplină, refuzul lor de a manifesta autocontrol și aparenta lor încântare de a acorda atenție goanei după vânt îi plasează pe un drum spre dezastru.

Nebunia este ceea ce Biblia numește faptele unui nebun, și nu diminuează cuvintele când vine vorba să expună și să-i denunțe atât pe nebuni, cât și nebunia lor. În mod repetat Biblia avertizează că drumul nebunului duce în jos, că nebunia dă naștere la și mai multă nebunie și că sfârșitul ei este dezastrul. Nebunul, spune Biblia, „va muri din lipsă de disciplină, se va poticni în prea multa lui nebunie” (5:23). Nebunul „își dă pe față nebunia” (12:23). „Înțelepciunea este un izvor de viață pentru cine o are; dar pedeapsa nebunilor este nebunia lor” (16:22).

În unele dintre proverbele mai ilustrative citim despre pericolul asocierii cu nebunii: „Mai bine să întâlnești o ursoaică jefuită de puii ei, decât un nebun în timpul nebuniei lui” (17:12). Citim despre natura generatoare de obiceiuri pe care o are nebunia: „Cum se întoarce câinele la ce a vărsat, așa se întoarce nebunul la nebunia lui” (26:11). Citim despre dificultatea de a separa un

nebun de nebunia lui: „Pe nebun chiar dacă l-ai pisa cu pisălogul în piuă, în mijlocul grăunțelor, nebunia tot n-ar ieși din el” (27:22).

Multe dintre proverbe sunt construcții paralele care-l compară pe omul înțelept cu cel nebun. De exemplu: „Calea nebunului este dreaptă în ochii lui, dar înțeleptul ascultă sfaturile” (12:15). Sau: „Înțeleptul se teme de Domnul și se abate de la rău, dar nesocotitul este îngâmfat și fără frică” (14:16). Și iarăși: „Nebunul își arată toată patima, dar înțeleptul o stăpânește” (29:11).

Mi-aș dori ca Biblia să nu folosească cuvinte precum *nebun* și *nebunie* pentru că nu-mi place deloc să mă gândesc la mine însumi ca la un nebun, însă uneori așa sunt. Uneori noi toți suntem așa. Proverbe 25:16 afirmă fără echivoc că „nebunia este lipită de inima copilului.” Potrivit Bibliei, ființele umane nu se nasc cu un dosar gol. Din contră, venim în lumea aceasta cu o înclinație precisă spre nebunie. Gândiți-vă la un băiețel bucălat care stă în cutia cu nisip. Tot ce știe un bebeluș să facă este să acționeze pe baza impulsurilor lui, așa că ce face micuțul atunci când simte junghiul foamei? Ia o mână de nisip și o bagă în gură. Nu stă să se întrebe dacă este înțelept să servească nisip la masa de prânz. Apucă orice îi îngăduie să satisfacă cât de repede se poate impulsul acela de foame, indiferent cât de prostească este varianta respectivă. Dacă ar fi stat în curte, prânzul ar fi constat în iarbă sau noroi. Doar mai târziu întâmpină el – sau părinții lui – consecințele nisipului ajuns în burta bebelușului.

Aceiași instinct de satisfacere imediată a impulsurilor preia conducerea atunci când copiii mici văd ceva ce își doresc. Ce fac ei? Se aruncă după acel lucru. Obişnuiam să o prind pe fiica mea cu centura de siguranță pe cotiera mașinii și să o las să stea lângă mine în timp ce conduceam. Conduceam pe autostradă și ea era fascinată de ochelarii pe care îi purtam în timpul condusului. Imediat îi apuca și mi-i dădea jos de pe față. Nu avea nicio idee despre nesăbuiința gestului ei. Tot ce știa ea era că un impuls în ea îi spunea „Apucă!” și, la fel ca orice alt copil care s-a născut vreodată, primul ei instinct era să satisfacă acel impuls.

Cartea Proverbe ne spune ce să facem cu acest comportament copilăresc. „Nebunia este lipită de inima copilului, dar nuiaua disciplinei o va dezlipi de ea” (22:15). Nu cred că „nuiaua disciplinei” înseamnă să scoatem nebunia din copil prin bătaie. Aspectul esențial este că nebunia trebuie înlăturată metodic din viața copilului – pas cu pas, lună de lună, an după an – și înlocuită cu înțelepciune. Aceasta este singura variantă prin care putem depăși nebunia noastră infantilă și să devenim oameni maturi care își dirijează dorințele și impulsurile într-o manieră duhovnicească și constructivă.

Un exemplu grăitor și tragic despre puterea distructivă pe care o au impulsurile necontrolate este relatarea împușcăturilor ce au avut loc în Jonesboro, Arkansas. Doi băieți, unul în vârstă de unsprezece ani, altul de treisprezece, au intrat în casa unei rude de-a lor, au furat câteva arme și le-au dus pe un deal din apropierea școlii la care mergeau. Fiind familiarizați cu felul în care funcționează armele, le-au încărcat așa cum trebuie, apoi au măsurat distanța până la intrarea în școală.

Unul dintre ei a intrat în școală și a tras alarma de incendiu. În timp ce copiii umpleau parcare, cei doi băieți și-au fixat țintele, și-au reglat lunetele și au început să tragă. Patru minute mai târziu, patru elevi și un profesor erau morți, și alți zece oameni zăceau în bălțile propriului lor sânge.

Întreaga țară a fost șocată. Timp de mai multe săptămâni a răsunat pretutindeni întrebarea aceasta: *De ce?* De ce ar face doi băieți un asemenea lucru? Ce fel de societate este aceasta în care trăim? Ce s-a ales de cultura și valorile noastre? Ce sisteme filosofice produc un asemenea comportament?

Potrivit cărții Proverbe, comportamentul de acest fel este rezultatul inevitabil al faptului că locuim într-o lume plină de oameni care-și satisfac impulsurile într-un mod tot așa de prostesc cum face în cutia cu nisip bebelușul căruia îi e foame. Singura diferență dintre copilul din cutia cu nisip și băieții cu puștile este că vârsta, circumstanțele și influența negativă au făcut ca satisfacerea impulsurilor băieților mai mari să fie mortală.

Dacă este ceva în Biblie care s-a dovedit a fi adevărat, acesta este faptul că satisfacerea prostească a impulsurilor va conduce la o societate bolnavă. Vedem oameni care-și satisfac impulsurile sexuale implicându-se în relații sexuale dezordonate, trăind astfel în adulter; îi vedem exteriorizându-și dorința perversă de putere prin viol, abuzul sexual al copiilor și prin violență domestică. Vedem oameni satisfăcându-și dorința de a deține ceea ce nu este al lor prin delapidare, hoție, copiat la școală și fraudă. Vedem impulsul de a cumpăra în mod excesiv, ceea ce duce la îndatorire și ruină financiară. Îi vedem pe oameni făcând angajamente impulsive pe care nu le respectă, distrugând astfel relațiile pe care le au.

Cartea Proverbe ne spune că aceasta nu este altceva decât nebulie puerilă și că este vremea pentru cei ce se comportă așa să se maturizeze și să urmeze calea înțelepciunii.

Adevăr și consecințe

Am întâlnit cândva un om într-un aeroport internațional și amândoi ne alimentam frustrările cu privire la transportul aerian. Ne-am petrecut aproape întreaga zi așteptând avioane care n-au mai ajuns niciodată, așa că am avut timp suficient pentru conversație. Întâmplarea făcea că era extrem de mânios pe Dumnezeu pentru faptul că permisesse în viața lui ceea ce el considera a fi mult prea multă suferință. De vreme ce aveam timp suficient, i-am spus: „Ce-ar fi să-mi spui povestea vieții tale?” S-a bucurat să-mi facă pe plac descărcându-și în urechile mele hronicul auto-compătimirii lui. Ceea ce nu a luat în calcul a fost faptul că eu am ascultat cu atenție.

Când a terminat să se plângă și să-L acuze pe Dumnezeu pentru tot ce a mers rău în viața lui, am spus: „Uau, asta da poveste, dar aș putea să-ți pun câteva întrebări? Ai spus că fosta ta soție s-a transformat într-o persoană oribilă, rea. Mă întreb oare cum era relația ta cu ea înainte ca ea să devină rea. Cum o tratai? Erai bun cu ea? Îi erai credincios? Sau ai făcut tu, poate, niște prostii care s-ar putea să fi contribuit un pic la distrugerea căsniciei voastre?” A admis că a făcut câteva greșeli.

Apoi am spus: „Și în privința datoriilor de zeci de mii de dolari și a problemelor legate de taxele tale față de guvern – am o întrebare simplă. Ai îngăduit vreodată cheltuielilor să-ți scape puțin de sub control? Ai cheltuit vreodată mai mult decât ai câștigat? Ai cumpărat vreodată lucruri într-un mod nechibzuit, impulsiv?” A admis că așa a făcut.

Apoi am spus: „Acum ești frustrat că nimeni nu-ți oferă o slujbă. Am o întrebare. Erai un angajat model? Dacă i-aș suna pe ultimii trei șefi pe care i-ai avut, ar fi îngrijorați de faptul că pierd un angajat așa de grozav ca tine?” Ei bine, el fusese dat afară de la ultimul lui loc de muncă pentru că își pierduse cumpătul de câteva ori și i-a spus șefului unde să se ducă – pe perioadă veșnică.

În cele din urmă i-am spus că sunt pastor și că nu cred că Dumnezeu l-a pus deoparte pentru suferințe speciale. „Nu cred că e corect să dai vina pe El pentru niciuna dintre problemele de care Îl învinovățești. Biblia spune: «Dacă semeni nebulie, vei culege suferință.» Mie mi se pare că ai semănat nebulie din belșug, și acum culegi rezultate previzibile. Sfatul meu pentru tine este să te înscrii astăzi în școala înțelepciunii.”

Înscrie-te în școala înțelepciunii

Nu știi dacă bărbatul acela s-a înscris în școala înțelepciunii. Îmi place să cred că atunci când a ajuns la destinație la finalul acelei lungi zile, s-a uitat în oglindă în camera lui de hotel și a zis: „Ai mers destul în jos pe un drum prostesc. Ai stricat destule relații. Ai risipit suficient timp și energie, ai cheltuit destui banii, ai spus destule cuvinte prostești, ai vărsat destule lacrimi inutile. Ai dovedit că nu știi cum să faci viața să funcționeze bine. Ai scos la lumină nebulia căilor alese de tine. A venit vremea steagului alb de predare. E vremea căutării înțelepciunii lui Dumnezeu.”

Proverbe 1:7 îi spune lui și oricui altcuiva de la ce nivel trebuie să începem școala înțelepciunii. „Frica de Domnul este începutul științei.”

Vrei să începi procesul de dobândire a ceva cu mult mai de preț decât aurul? Începe dobândind cea mai importantă informație pentru cele mai adânci nevoi umane, cunoștința că există un Dumnezeu puternic și personal care este până peste cap îndrăgostit de fiecare dintre noi, un Dumnezeu care Și-a întins spre noi, prin Isus Hristos, Fiul Său, mâna plină de iertare și har. El spune: „Vino, ia-Mă de mână, și te voi ajuta să-ți faci viața să funcționeze bine.” De aici începem.

Unii oameni sunt tentați să spună: „Bine, ai dreptate! Destul cu nebunia. Însă nu am nevoie de Dumnezeu. Pun în aplicare planul de autoîmbunătățire. Voi începe să fac alegeri mai bune pe cont propriu.” Oamenii de genul acesta sunt de obicei destinați să facă aproape aceleași alegeri în viitor, precum cele pe care le-au făcut în trecut. Pentru a primi puterea de a merge pe o cale nouă, trebuie să-și pună mâna în mâna lui Dumnezeu.

Cu ceva vreme în urmă, un prieten care a fost departe de Dumnezeu toată viața lui, a admis în cele din urmă că propriul stil de viață, alegerile proprii, impulsurile lui nebunești l-au condus la un dezastru de talie majoră. Într-un cadru intim, cu emoție – și cuvinte care nu pot fi redată – mi-a descris sfărâmarea întregii lui vieți. A încheiat cu această scurtă afirmație: „Am dat-o-n bară!”

I-am spus că nu-i pot contrazice niciun cuvânt din cele zise și că dezastrul actual în care se află nu este nimic altceva decât consecința previzibilă a douăzeci și cinci de ani de nesăbuiță. La ce s-ar fi putut aștepta după ce a făcut alegeri prostești una după alta? „Dar”, i-am spus, „ascultă-mă. Există o ieșire din circuitul neîntrerupt al nesăbuițelor tale. Poți face o alegere cu adevărat inteligentă în următoarele cinci minute. Poți face o alegere care este atât de înțeleaptă, încât îți va redirectiona ce a mai rămas din viața ta pe acest pământ și va schimba cursul întregii tale veșnicii. Dacă vei lua vreodată decizii înțelepte, acesta este punctul în care trebuie să începi. Deschide ușa inimii tale pentru Dumnezeu; pune-ți mâna în mâna pe care ți-a întins-o Hristos; acceptă iertarea care îți este oferită. Frica de Domnul este începutul înțelepciunii.”

Să trăiești în pace

Următorul pas de la o viață de nesăbuiță la o viață de înțelepciune constă în a lua pasaje din Biblie, în special din cartea Proverbe, și de a le pune în practică în acele aspecte ale vieții unde dăm dovadă de cea mai mare înclinație spre nesăbuiță.

Îngăduiți-mi să explic. Când am devenit creștin, un domn mai în vârstă mi-a spus: „Bill, văd că ești o persoană foarte dinamică. Mai mult ca sigur, orice vei face – fie bun, fie rău – vei face cu multă energie și impact. Ce-ar fi să citești mici pasaje din cartea Proverbe în fiecare zi, ca să înveți ce e corect și ce e greșit. Îți poți canaliza apoi energia spre înțelepciune, și nu spre nebunie.” Am fost naiv, sau poate idealist, suficient însă ca să fiu de acord. Așa că aproape în fiecare zi din primii zece ani ai vieții mele de creștin am citit câte o mică secțiune a cărții Proverbe și am încercat, cât am putut eu de bine, să o aplic în viața mea.

Când Dumnezeu m-a scos de pe piața muncii pentru a mă implica în lucrarea cu tinerii, a avut loc primul meu test în ce privește înțelepciunea găsită în Proverbe. În timpul primilor ani de facultate am luat o decizie neînțeleaptă și am intrat într-o zonă păcătoasă pe care curând am regretat-o profund și am mărturisit-o. La ceva vreme după aceea, fiind deja lider într-o lucrare cu tinerii, am povestit acest secret, o parte rușinoasă din trecutul meu, unui creștin pe care-l consideram prieten. În timp ce storcea informația de la mine m-a asigurat că „rămâne doar între noi doi – n-o să spun nimic la nimeni.” După ce am împărtășit cu el situația aceasta profund personală, s-a rugat pentru mine și mi-a mulțumit pentru că m-am făcut vulnerabil în fața lui. Mi-a zis că îl consideră un mare pas înainte în prietenia noastră.

Două săptămâni mai târziu am fost convocat în biroul liderului lucrării în care eram implicat, care cu calm se pregătea să mă elibereze de responsabilitățile mele din cauza unor informații tulburătoare pe care le-a primit de la – ghiciți cine. Nu doar că „prietenul” meu i-a divulgat liderului de lucrare tot ce a jurat că nu va spune niciodată, dar a mai adăugat și câteva povești inventate de el. Erau mai mult decât potrivite pentru o telenovelă care

provoacă fiori pe șira spinării, dar nu se potriveau nicidecum cu realitatea vieții mele.

A împrăștiat poveștile acestea exagerate și zvonurile nefondate și în auzul câtorva dintre membrii grupului de tineri, convingându-i că eram un om fals care zicea una și făcea alta. Au venit la mine și mi-au spus: „Bill, cum poți să faci așa ceva? Cum se poate să ne minți?” Atunci când l-am confruntat pe om cu privire la lucrurile pe care le-a spus despre mine, a refuzat să vorbească despre ele.

Liderul de lucrare a administrat situația cu înțelepciune și har, a ascultat varianta corectă a adevărului și nu și-a pierdut încrederea în mine. Tinerii au realizat și ei în cele din urmă că au avut parte de variante false spuse de cineva care a avut motivele lui dubioase în încercarea de a mă da jos. Așa că în ciuda traumei, atât eu, cât și lucrarea mea, am supraviețuit.

Cu toate acestea, durerea trădării a persistat mult timp în mine. Și nu m-am simțit doar rănit; am fost, de asemenea, și foarte mânios. Impulsul cel mai profund care mă anima era să iau lucrurile în propriile-mi mâini și să mă răzbun. Pentru că dețineam informații vătămătoare despre tânărul acesta, pe care nici tinerii, nici liderul de lucrare nu le cunoșteau, știam că am puterea de a-i plăti cu aceeași monedă, distrugându-l – și-mi doream din toată inima s-o fac.

Dar cum aș fi putut ocoli înțelepciunea lui Dumnezeu? Am citit Proverbe 16:7 de o sută de ori: „Când îi sunt plăcute Domnului căile cuiva, îi face prieteni chiar și pe dușmanii lui.” Primul meu mare test vizavi de înțelepciunea lui Dumnezeu a fost dacă poate El să aducă pacea în situația aceasta de ostilitate. Știam că impulsul meu de a-l chema pe om în parcare și de a-mi elibera frustrările cu pumnul era o prostie, însă varianta lui Dumnezeu era așa de grea. M-am agățat de proverbul acesta așa cum se agață de vesta de salvare cineva care e în pericol de înec în marea agitată. Uneori l-am repetat de cincisprezece sau douăzeci de ori pe zi; doar așa m-am putut abține să nu fac ceva prostesc.

Am tot repetat: „Doamne, ajută-mă să mă concentrez pe a trăi o viața onorabilă, să evit vorbirea de rău, să nu caut răzbunarea. Ajută-mă să umblu în integritate și să am încredere că Tu îi vei înmuia inima și cândva vom fi din nou împreună în pace.”

Nu s-a întâmplat lucrul acesta săptămâni, luni, ba chiar câțiva ani după. În cele din urmă tânărul acesta s-a îndepărtat de grupul de tineri, iar apoi am plecat eu pentru a începe Biserica Willow Creek. Dar după mulți ani m-a sunat și m-a rugat să mă întâlnesc cu el la un restaurant să luăm prânzul împreună. Acolo mi-a spus: „Dumnezeu m-a frânt. Am păcătuit așa de tare împotriva ta. Am denaturat adevărul, am născocit minciuni și am încercat să te distrug din motive pe care nici măcar nu le înțeleg, însă știu că erau întunecate. Dumnezeu mi-a arătat că am greșit și m-am dus înapoi la fiecare persoană cu care am împărtășit acele minciuni și le-am mărturisit adevărul – că ești un om de onoare.” Apoi și-a întins mâna peste masă și m-a întrebat: „Poți să mă ierți?”

Am condus înapoi spre casă, după acel prânz, uimit de înțelepciunea lui Dumnezeu. Proverbe 14:16 spune că „nebulul este îngâmfat și nesăbuit.” Cât de aproape am fost de a mă purta ca un nebun, dar Dumnezeu știa că drumul acela m-ar fi dus la inevitabila intensificare a mâniei, la resentimente și dușmănie. Așa că a folosit Cuvântul Său ca să mă oprească. Calea Lui a fost grea pentru că mi-a cerut să mă maturizez și să mă eliberez de nevoia mea imatură de a lupta contra nesăbuiinței cu nesăbuiință. Mi-a cerut să renunț la a mai controla eu situația și să mă încred în lucrarea Lui din spatele scenei. Dar a condus în final la împăcare.

Mai bine falit decât dator

Timp de mai mulți ani după ce am început Biserica Willow Creek în 1975, n-am primit niciun salariu pentru că biserica nu avea bani în plus pe lângă cei necesari pentru închirierea locațiilor în care aveau loc întâlnirile de închinare din weekend sau de peste săptămână. Soția mea, Lynne, preda lecții particulare de flaut, și eu lucram după-amiaza la depozitul tatălui meu, cumpărând fructe și legume din piața Water Street din Chicago. Stăteam așa

de rău cu banii că a trebuit să luăm oameni în chirie și să vin-dem din lucrurile personale. Ba chiar eram dependenți de punga cu alimente lăsată anonim la noi pe verandă. Masa noastră din bucătărie era de fapt o masă de jocuri împrumutată de la un prieten. Ne mențineam la suprafață din punct de vedere financiar, cu foarte mare greutate și începea să mă obosească situația atâta de tare, că aproape am făcut două lucruri pe care Biblia în mod clar le categorisește ca fiind nesăbuite.

Într-o zi o bancă mi-a trimis un card de credit nesolicitat. Primul gând care mi-a trecut prin minte a fost: *Barca a intrat în port. Acum pot cumpăra mobilă. Pot cumpăra niște haine. Ajunge atâta lipsă.* Există o singură problemă: eu și Lynne nu aveam la sfârșitul lunii de unde să înapoiem banii luați de pe cartea de credit. Ideea de a cumpăra pe credit era curată nebunie.

Cel de-al doilea lucru pe care aproape l-am făcut a fost să nu mai dau zeciuială. Toată viața mea am fost învățat să dau bisericii locale zece procente din orice venit aș fi avut ca să susțin lucrarea lui Dumnezeu. Levitic 27:30 ne spune: „Orice zeciuială din pământ, fie din roadele pământului, fie din rodul pomilor, este a Domnului; este un lucru închinat Domnului.” În Maleahi 2:10 Dumnezeu spune: „Aduceți însă la casa visteriei toate zeciuielele, ca să fie hrană în Casa Mea.” Liderii bisericii în care am crescut credeau că acele porunci ale Vechiului Testament li se aplică credincioșilor nou-testamentari, și așa credeam și eu. (Mai multe despre subiectul acesta în capitolul zece.) Așa că de-a lungul liceului și facultății mi-am plătit zeciuiala, și împreună cu Lynne am plătit a zecea parte din puținul nostru venit de optzeci de dolari pe săptămână. Dar nu-i așa că era justificată ușurarea acestui aspect un pic? Nu eram noi excepții de la regulă?

Continuam să citesc Proverbe aproape în fiecare zi și am dat peste două proverbe care au răspuns în locul meu acestor întrebări. Primul verset zicea: „Cel ce ia cu împrumut este robul celui ce-i dă cu împrumut” (22:7). Așa că iată-mă ținând în mână un card de credit în timp ce Dumnezeu îmi spunea prin proverbul acesta scurt: „Știi ce-i mai rău decât să fii falit? Să fii legat. Să fii

stăpânit de altcineva. Nu mări durerea sărăciei financiare înrobindu-te datoriei. Nu face lucrul acesta.”

Am tăiat cardul de credit și l-am aruncat.

Cel de-al doilea proverb zicea: „Cinstește pe Domnul cu averile tale și cu cele dintâi roade din tot venitul tău; căci atunci grânarele îți vor fi pline de belșug, și teascurile tale vor geme de must” (3:9–10). Pasajul acesta mi s-a părut cu bătaie lungă, dar ce aveam de pierdut? Oricum abia ne descurcam. Îmi amintesc că am rugat-o pe Lynne să ia carnetul de cecuri și să scrie un alt cec cu zeciuiala de opt dolari. Indiferent ce avea să urmeze, aveam de gând să nu ne abatem de la cărarea înțelepciunii.

Mă uit înapoi la acele două decizii și Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru cartea Proverbe. Realizez cât de grav puteau să afecteze familia noastră acele decizii greșite. A durat ceva timp până când hambarele noastre au dat pe din afară – copiii noștri adesea purtau haine care au mai fost purtate, și ani de zile singurele noastre vacanțe au fost cele pe care ni le-au făcut cadou prieteni generoși – dar nu am trăit niciodată sub povara datoriilor, și cu timpul am fost binecuvântați în așa fel că am dăruit și altora din abundența noastră și am oferit pentru lucrarea lui Dumnezeu mai mult decât zeciuiala. Ca familie avem motive întemeiate să fim loiali înțelepciunii găsite în cartea Proverbe. Înțelepciunea ei a trecut testul.

În ce domenii ești înclinat spre nesăbuniță? Îți pierzi cumpătul cu ușurință? Cochetezi cu ilegalitățile în piață? Întâmpini dificultăți relaționale? Nu muncești sau studiezi atât de mult cât ar trebui? Cheltuiești bani pe lucruri frivole, care nu sunt necesare? Ești indisciplinat? Minți sau nuanțezi adevărul? Ești mândru și bucuros că nu ești ca anumiți oameni? Te lupți cu ispitele sexuale?

Citește cartea Proverbe! Găsește acele proverbe care-ți vorbesc în felul în care mi-au vorbit mie cele deja menționate. Îți garantez că vei găsi câteva. Scrie-le apoi pe o bucată de hârtie și pune-le pe frigider, pe bordul mașinii, pe birou la muncă sau la școală. Citește-le, repetă-le, învață-le pe de rost, urmează-le.

Agață-te de ele de parcă viața ta ar depinde de ele. Vezi apoi dacă onorează Dumnezeu decizia ta de a alege înțelepciunea.

Suntem la începutul unei aventuri spre dezvoltare personală. Capitolele pe care urmează să le citești sunt pline de înțelepciune, nu pentru că ele conțin cuvintele, gândurile și observațiile mele, ci pentru că sunt pline de adevăruri luate direct din cartea Proverbe. Mă rog fierbinte să te înscrii în această aventură și să te înrolezi în școala înțelepciunii pentru ca această adâncire în cartea Proverbelor să însemne pentru tine timpul din viața ta în care te-ai întors de la nebunie la înțelepciune și ai găsit comoara care valorează mai mult decât aurul.